

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Novo zemljiške odveze bode zopet treba?

Do l. 1848 je bil kmet odvisen od graščin, katerim je moral odrajtovati razne davke, znane navadno le pod imenom desetina, in delati tlako. Teh nemalih bremen se je hotel kmet oprostiti, pri čemur so mu pomagali vlada in ljudski zastopniki. In res se je kmet oprostil svojih dolžnosti nasproti graščinom. Ali to ni šlo brezplačno. Treba je bilo plačati zato visoko odkupnino, ki je znana pod imenom zemljiška odveza. Ta odkupnina za graščinske pravice se je cenila za Kranjsko blizo na 9 milijonov goldinarjev. Da se ta dolg z obresti vred plačuje, pobira se po vseh deželah posebna priklada. Več dežela bode vendar ta dolg, Goriška n. pr. l. 1896, poplačala; Kranjska pa še takrat ne, ker mora vrniti državi posojilo, ki ga je bila v ta namen dobila. Srečnejša je v tej zadevi Galicija, za katero je država plačala 106 milijonov goldinarjev, v kar je ravno letos državni zbor z nova privolil, ker so bile vlade vže pred 40 leti enako obljubile Poljakom.

Človek bi mislil, zdaj bode kmet gospod, ko država in dežela zanj plačujejo bremena, katera bi moral on nositi, za katera je bil on nasproti graščinam zavezan. Kaj še! Naš kmet je zopet tam, kjer je bil pred 40 leti. Takrat je bil čisto v oblasti svojih graščinskih gospodarjev, zdaj ga imajo vse druge moči v rokah. Dolžnosti ima nasproti državi, ki terja od njega davke in vojake, nasproti deželi, okraju in občini, ki hočejo imeti od njega tudi obilo raznih davkov in priklad. Ali vse to bi že še prenašal, ako ne bi bil prišel po dobljeni svobodi upnikom tako hudo v pest. Upnikov se menda nikoli ne bode mogel več iznebiti, zlasti če mu zemlja ne bode mogla več roditi, kakor se je n. pr. to na Dolenjskem gledé vinogradov bati. Skoro da je bila to napaka, skoro da je bila to prevelika svoboda, da so se kmetu zemljiške knjige kar tako odprle, da jih je smel popisati tako, kakor učenec svojo pisanko popiše. Če preišljujemo, kako je naš kmet vže zadolžen, nas obide groza, ako posledice tega zadolženja preišljujemo.

Kmet namreč kljubu svojim vknjiženim dolgovom misli, da je še posestvo tako njegovo, kakor je bilo pred zadolženjem. Kako ga bode peklo, kako se bode vedel, ako upniki pritisnejo?! V tem trenutku se bode mirna kmetska duša spremenila v obupanega človeka, katerega bode težko krotiti, težko tolažiti, kateremu bode še težje pomagati. Dežela, država bode na slabem glasu, v slabem položaju, ako se bode revščina tako širila med kmetskimi stanovi, kakor se širi. Skrb vseh domoljubov in državnikov naj bi bila, da se novo vknjiženo zadolževanje zabrani — zemljiške knjige naj bi se tako radovoljno več ne odpirale. Ali tudi na to je misliti, da je treba zemljiške knjige začeti snažiti, treba dolgove plačevati in vknjižene zneske brisati. V tej zadevi naj bi se izdelale kakošne postavbe. Kdor že dobi ali dá na posodo, naj tega ne stori za večne čase. Kdor vzame na posodo, naj tudi vrne. Ali to je lahko reči, težko pa storiti. Marsikdo ima vknjižene dolgove, ki jih ni sam naredil. Koliko je posestnikov, ki so vže prevzeli obilo intabuliranih dolgov, o katerih se jim še sanjalo ni. V takih slučajih naj bi prišla država ali dežela s postavami ali z denarnimi sredstvi na pomoč. Naj bi se olajševalo izbrisanje zastarelih dolgov*) — ali naj bi se pomagalo plačevati stare ne po krivdi lastnika prevzete dolgove. Začelo naj bi se misliti pač na odvezo — zemljiških dolgov. Naj bi se v skupni državi ali v posameznih deželah začela nabirati zaloga, ki bi imela ta namen, pomagati v vrednih slučajih, da ne pride zemljišče radi nezakriviljenih terjatev na boben. Naj se pač začne enkrat na kmeta misliti, in to resno misliti! Velika je zasluga vlade in poslancev, če skrbe zdaj za urade in uradnike, zdaj za šole in učitelje, pa zopet za cerkev in duhovnike, potem pa za železnice in ceste — naj enkrat skrbé še za zadolžene kmete in kmetije — drugače bomo v teku 50 let imeli le hlapce in dekle, k večemu še zakupnike in štantmane. Kmetov na gruntih več ne bo, če se razmere ne predrugačijo.

*) Po postavi od 22. junija 1888 je bilo veliko olajšav gledé izbrisanja književnih dolgov dovoljeno; do 1. aprila t. l. se je tudi na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem izbralo 56.647 vknjiženih terjatev v znesku 2,847.579 gld.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Po **Dolenjskem** se ljudstvo sicer veseli, ko mu travniki obečajo obilno košnjo, polje pa bogato žetev, a boji se, da mu bodo letos vinogradi še bolje opešali, kakor lani. Tudi sadja pri nas veliko ne pričakujejo. Slovenci se bodo letos po leti z drugimi narodi vred veselili radostnega dogodka v naši cesarski rodovini, ko se bode najmlajša hči našega vladarja, presvetla nadvojvodinja Marija Valerija poročila z avstrijskim vojvodom. V ta spomin delajo razni mestni zastopi različne ustanove. Kranjska hranilnica bode v ta namen utemeljila 20 ustanov po 50 gld., za obiskovalce ljubljanske obrtne šole in ljubljansko mesto je v ta namen napravilo 4 ustanove za siromake.

Na **Goriškem** je pri mestnih volitvah zmagala prava avstrijska in Slovencem prijaznejša stranka. Goriški državni poslanec dr. vitez Tonkli marljivo podpira ondotno slovensko dekliško šolo. Goriški Slovenci, ki imajo že 3 liste, začeli bodo pod imenom „Gorica“ izdajati še 4. listič, ki bode menda našemu podoben. Takih lističev je pa res treba!

Na **Štajerskem** so imeli o binkoštih slovenski učitelji svoj shod, ki se je za nje kaj častno obnesel, kajti govorilo se je stvarno in premišljeno o zadevah slovenskega šolstva in učiteljstva.

Na **Dunaji** je kmetijska in gozdarska izložba, ki je obilo obiskovana. Udeleži se je tudi kranjska kmetijska družba.

V **Gornji Avstriji**, v Lincu, je zboroval zloglasni nemški „šulferajn“, ki bi se rad tudi v slovensko šolstvo utikal. Ne bode ga treba! Naša družba sv. Cirila in Metoda bode imela še posla dovolj!

Na **Solnograškem** so izvolili novega nadškofa.

Umrli je baron **Rodič**, nekdanj namestnik v Dalmaciji, ki je bil Slovanom prijazen.

Predno se je bil **državni zbor** razšel, je bil dovolil Galiciji 106 milijonov gold., katere bode država plačala za ondotno zemljiško odvezo.

Zdaj zboruje **češki deželni zbor**, kamor so po dolgem prestanku prišli tudi Nemci. Obravnava se češko-nemška sprava, ki pa ne bode tako hitro pod streho, ker zdaj niso več Staro-, zlasti pa ne Mladočehi popolnoma zadovoljni s predloženimi novimi postavami. Sam ministerski predsednik, grof Taaffe se je podal v zlato Prago, da bi v resnici potrebno spravo pospešil.

Na **Ogerskem** so se posvetovali v državnem zboru zopet o domovinski postavi. Vladi

nasprotna stranka bi imela rada tak zakon, da bi ž njim pridobil stari, v Italiji v pregnanstvu živeči Košut domovinsko pravico na Ogerskem. Vladna stranka pa tega ne more dopustiti, ker je Košut bil in je še zagrizen nasprotnik presvetlemu kralju ogerskemu, našemu cesarju.

Osem avstrijskih deželnih zborov je razpuščenih. V Šleziji, na Solnograškem, Moravskem, Stajerskem in Koroškem se vže sedaj močno pripravljajo zanje. Upamo, da se bodo poštejniki potrudili, da si priboré kaj sedežev zoper liberalce.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** se posvetujejo o novi uredbi vojne. Bismark se bode, čeravno je šel v pokoj, menda še v politiko vtikal. Med **Rusijo** in **Nemčijo** so zopet bolj napete razmere, ker je nemški cesar pri par prilikah govoril nekako bojevito.

Na **Bolgarskem** se vrši še sedaj sodnijska obravnava zoper zarotnike, ki so se nameravali vzdigniti zoper sedanjega kneza Ferdinanda. Brez dvoma bodo obsodili nekatere zarotnike v smrt. — Tudi so odprli Bolgari novo železnico Jamboli-Burgai.

Slovansko skupščino se namerava letos sklicati, da bi se posvetovali o eni edini pisavi vseh Slovanov. Pač bi bilo želeti; ali težko bode kaj, ker pač ne bode hotel noben narod popustiti svoje pisave!

Na **Francoskem** je razpadla stranka tako imenovanih **Bulanžistov**.

Italijanski prestolonaslednik je obiskal rusko Moskvo, kjer so ga kaj slavno sprejeli.

Turek je tako oslabel, da več ne more zabraniti čisto navadnih ropov pri belem dnevu. Tako je blizo Erzeruma napalo 20 roparjev neko armensko katoliško cerkev. Lopovi so pobrali ženam dragocenosti ter oropali cerkveno blagajnico slednjič pa zahtevali še 300 lir odkupnine.

Piše se nam:

Iz Kostanjevice. — Drage „Novice“, danes hočem Vam poročati o prelepi slavnosti, katera se je vršila na binkoštno nedeljo v našem prijaznem mestecu. Na binkoštno nedeljo se je pri nas ustanovila podružnica za Kostanjeviški okraj prekristne družbe sv. Cirila in Metoda. In ravno na ta dan sta nas počastila s svojim pohodom slavni društvi vrlo „Dolenjsko pevsko društvo“ in čili „Dolenjski Sokol“ in z nju prijaznim sodelovanjem se je vsa slavnost tako nepričakovano lepo in veselo vršila, da bo ta dan ostal še dolgo v spominu nam Kostanjevcem in vsim vrlim gostom iz bližnje in daljne okolice, kateri so se te redke trojne slavnosti udeležili. Mesto je imelo ta dan prav prazničen obraz. Hiše so bile okrašene s

zastavami in zelenjem. Pred mestnim vhodom je bil postavljen slavolok z napisom „Srčni pozdrav!“ Tu sta bili slavni društvi iz Rudolfovega vsprejeta po mestnem zastopu. Po vsprejemu se je pomikal slavnostni spreved z godbo na čelu in za njo čili „Sokol“ s svojo prekrasno zastavo, vrlo „Dolenjsko pevsko društvo“ in mnogo občinstva iz Kostanjevice in okolice po glavnem trgu, kjer so čile „Sokole“ in vrle pevce naše rodoljubne gospice obsipavale s šopki. Konec glavnega trga krenil je spreved na desno na glavno cesto ter se pomikal po isti nazaj do gostilne Fran Bučarja, kjer je nastanjeno bralno društvo Kostanjevsko. Po končanem slavnostnem sprevedu je bil skupni zajutrek v Marokovi gostilni. Ob desetih je bila slavnostna maša pri Materi Božji dobrega sveta, pri kateri je sl. „Dol. pevsko društvo“ pelo izborno Nedvedovo mašo. Po maši so si gostje ogledavali Kostanjeviško grajščino — kloster. Ob eni uri je bil skupni obed v gostilni Fran Bučarja. Po krščanskem nauku shod v prostorih bralnega društva in volitev stalnega odbora podružnice za Kostanjeviški okraj družbe sv. Cirila in Metoda. Izvoljeni so bili in sicer prvomestnikom g. Viktor Rosina, tajnikom g. Jože Rohrmann in blagajnikom g. Miha Novak. Nato se je podalo vse občinstvo z vrlim pevskim društvom in čilim „Sokolom“ in z godbo na čelu v sprevedu, kateri se je pomikal od gostilne Fr. Bučarja po državni cesti do župne cerkve in od ondod na glavni trg nazaj — na slavnostno pozorišče. Tu je bil pripravljen okusen oder za sl. Dol. pevsko društvo in tukaj se je vršil baš najlepši del slavnosti, kajti vrlo Dol. pevsko društvo je tako okusno popevalo, da se slavno občinstvo ni moglo prečuditi ter je svoje veselje in zadovoljnost izkazavalo z obilnim odobravanjem. Ko se je ta najlepša točka slavnostnega sporeda izvršila, se je zopet vse občinstvo s slavnima društvoma in godbo na čelu podalo v sporedu nazaj v gostilno Frana Bučarja. Zdjenci se je pričela prosta zabava na vrtu. Pričele so se napitnice polne rodoljubja in narodne navdušenosti. Veseli in srečni smo sedeli v družbi vrlega Dol. pevskega društva in čilega „Sokola“ in rodoljubnih gostov iz bližine in daljine pozno v noč ter se poslovili od njih uprav srčno z gorko željo, da bi se nam zopet vsaj čez leto dni kaka enaka slavnost porajala v našem prijaznem mestecu. Na srdačno svidanje!

Da se je toraj ta prelepa slavnost tako vrlo obnesla, sta v prvi vrsti pripomogla slavni društvi, vrlo „Dol. pevsko društvo“ in čili „Dol. Sokol“! V to naj bode njima še enkrat uprav srčna bratska zahvala! Da so se pa tukajšnje priprave toli lepo in v popolno zadovoljnost izvršile za to pa imata prvo zaslugo g. Iv. Ra-

buse in g. Ivan Kuntarič mlajši, kakor poznata okraševatelja in za njima naš vrli župan in ves slavnostni odbor! Naj bode njim vsem tukaj še enkrat izražena presrčna zahvala za ves njihov trud!

Iz Krškega. — (Odlikovanje naše dobrotnice.) Celo mestece je razveselila novica, da je presvetli cesar našo veliko dobrotnico, gospo Josipino Hočevarjevo odlikoval s tem, da jej je podelil zlati križec s krono za zasluge. Da si moški, da si čvrsto za blagor domovine delujoči gospodje pridobé tako odlikovanje, je redka prikazen. Da se pa katera gospa dospé do take časti, čuti je še bolj poredkoma. Sicer si je pa naša blaga dobrotnica to počesčenje v istini zaslužila. Vše s svojim rajnim soprogom je dobrote delila, ko je podpirala šolo in cerkev, učitelje, učence in reveže; in da je pokojni njen soprog velikanske šolske dobrote delil, k temu ga je seveda tudi ona vzpodbujala. Po njegovi smrti je nadaljevala, kaj nadaljevala? podvojila in potrojila je dobrotelstvo njegovo. O priliki cesarjeve štiridesetletnice je Radovljici poklonila 28.000 gld., Krškemu mestu je ustanovila faro s tem, da je za župnijsko plačo vt temeljila 20.000 gld. Krško pokopališče je razširila, obdala z novim zidom in sezidala ondi novo cerkev, kar bode stalo do 50.000 gld. in morebiti še več. Vikarijatna cerkev je dobila vže toliko reči od nje in zdaj dobi še po njeni darežljivi roki novo malarijo in barvana okna. Vseh teh in drugih dobrot se živo zaveda krško mesto z okolico vred. Zato so vsi občani, ki so jej hvaležni vsi, od prvega do zadnjega, od našega dobrega gospoda občinskega predstojnika do zadnjega berača, uživajočega podpore od obeh — presrčno želeli, da se blagej gospej že na tem svetu izkaže hvaležnost. No, to odlikovanje z Najvišjega mesta naj častito gospo veseli tako, kakor nas. Naj vživa to veselje še veliko let, in sicer s tem prepričanjem, da smo pri izraževanju teh čestitek vsi Krčani enih misli, če tudi smo si v političnih nazorih različni, če tudi se nekateri le s sladkimi besedami radi ponašajo, dočim drugi po srčnih čutilih in djanjih kažejo možati svoj značaj.

Ko se je 24. maja križec slovesno izročil gospej, bilo je vse mesto na nogah: meščanstvo, uradništvo, šolska mladina z učiteljstvom, garda, požarna straža; godba je svirala, možnarji so pokali. V lepem govoru jej je slovesno izročil zaslužen odlikovanje g. okrajni glavar Weiglein, ki je poudarjal njene zasluge. Enako sta govorila v nemškem in slovenskem govoru g. župan Pfeifer in župan iz Radovljice, g. Roblek, ki je došel s poslanstvom čestitat dobrotnici radovljiškega mesta, rojstnega kraja gospe Hočevar-

jeve. — Da so tega dneva veseli tudi reveži v Krškem, podarila jim je gospa po gosp. županu 100 gld.

Iz Krškega. — (Resen opomin, posebno za krško okolico.) Kakor je vže vsakemu dobro znano, razširja se zopet letos strupena rosa, šiba, koja nam preti, naše vinske trte poškodovati ali celo uničiti. In ravno sedaj je skrajni čas, da stopimo v bran proti tej strašni šibi z zanesljivimi sredstvi. Le žali Bog, da ta sredstva, do sedaj še v naši okolici niso znana, ali skoro bolje rečeno, nočejo znana biti. Ako te, dragi bralec tvoja opravila privedejo v našo okolico, videl boš, da smem reči, morda več kot polovico neoškropljenih vinogradov, da ne bodem prehudo sodil, rečem, da večina teh posestnikov morda še dosedaj ni imela v ta namen pripravljenih stvari, ali koliko pa je taci trdovratnih lenuhov, kateri v svoji slepi, neumni učenosti mislijo, da jim bode morda Bog sam iz neba na njih vinograde škropil. Prav in lepo je, da terduo zaupamo v Boga, vsaj v to nas veže naša sveta dolžnost, ker smo njega otroci, toda pomisliti nam je zraven, da nam On sam iz sinjega neba kliče: „Človek, pomagaj si sam in jaz ti pomorem!“ Toraj, ko bi se vi trdovratneži le nekoliko po teh besedah ravnali, bi ne izblebetali tako neumnih besedi: „E, kaj bom to neki škropil, če do sedaj nisem škropil, tudi zanaprej ne bodem, bo vže Bog dal, kar bo hotel“. S takim govorjenjem podobni ste lenuhu, kateri je v senci ležal, ko je njegova hiša najhujše gorela. ter mirno čakal, da mu jo bodo drugi sosedje pogasili, niste pa podobni pobožnemu Jobu, kakor vi sami o sebi mislite. Razven teh, ki hočejo v jeseni se kar kopati v vinu, pa zato malo, ali celo nič storiti, pa nahaja se pri nas še druga vrsta ljudi, ki pravi, da hoče do družega leta počakati s škropljenjem, ker mora prej videti, kako se bode njenim sosedom obneslo. Toraj glejte, blage „Dol. Novice“, te in jednake hudobne muhe moramo vsaki dan poslušati, ali si ne štejete po takem tako rekoč v dolžnost, da sprejmete moj priprosti ali resni dopis, kateri bode morda marsikoga omenjenih ljudi vsaj osramotil, če ravno družega ne Toraj še enkrat vas opozarjam, posestniki krške okolice, da je sedaj skrajni čas, da začnete škropiti, komur je mar za lastni blagor.

Dalje čuje se iz mnogih krajev o toči. Najbolj žalostne novice o njej, prihajaje iz spodnjega Štajerskega. Pretečeni teden palo je baje toliko toče okoli celjske okolice, da se je še drugi dan lahko grabila. Ako hočemo, da nam milostljivi Bog to hudo kazen odvzame, moramo preje moliti in ga prositi, ne še le takrat ko vže debela toča praska in tolče po našem polju ter pokonča našo pred četrt ure sladko nado.

Iz Doline pri Jesenicah — Porabil sem binkoštno praznike za mal izlet na spodnje Dolenjsko. Ogledal sem si zlasti prekrasni kraj kjer se stikajo tri dežele, od Čateža do Samobora, kojemu prelepo središče je graščina Mokriška. Ne bodem popisaval posameznosti prepričan, da bi mi g. vrednik ne privolil prostora, ampak povem samo, kar vtegne posebno zanimati bralce „Dol. Novic“.

Gospod župnik Brulec se jako trudi z zasajanjem in požlahtnovanjem ameriških trt. Hotel sem videti, kako se sponašajo. Reči moram, da sem bil do cela zadovoljen, deloma iznenadjen. Čuj! Gospod je cepil lani in predlanskem pa tudi letos veliko množino amerikank — in sicer pred dvema letoma večinoma v roki. potem pa jih je posadil v vinograd. Vlani in letos pa je požlahtnil sploh le rasteče, vže prej v vrste posajene trte, večinoma menda jorkmadejro. Pa kako so se ponesle? Prijele so se sploh dobro. Pred lanskim v roki požlahtnjene rasó dovolj dobro, a ploda sploh nimajo, vlani v zemlji cepljene raso bujno in imajo brez izjeme jako mnogo grozdiča nastavljenega, letos požlahtnjene se dobro prijemajo. Iz tega pač sledi, da bode najbolje cepiti rasteč les, če hočemo kmalu dobiti vina od amerikank. Vedeti je pa treba, da se mora vinograd dobro pripraviti, kakor je bilo vže večkrat pisano v tem listu: v navadnem slabem vinogradu — ameriška trta nikdar ne bode rodila.

Iz Celja. — Prijazno mestece ob bistri Savinji se kaj lepo razvija in kaže vedno lepše zunanje lice ter vedno boljšo notranjo podobo. Zidajo se nove krasne hiše; mesto ima mnogo krasnih gostilen, dokaj kavaren, čednih šol itd. Gospoduje tukaj seveda zagrizena nemškutarska gospoda, toda tudi slovenski živelj se krepča. To nam svedočita dobro delujoča slovenska denarna zavoda: posojilnica in južno štajerska hranilnica, čitalnica in druga narodna društva, zlasti pa pridobitve na političkem polju v novejših časih, ko so prodrli slovenski posestniki pri volitvah v občinski odbor se skoro v vseh občinah lepe celjske okolice.

Binkoštno praznike sešli so se v prijaznem mestu na povabilo narodnega okrajnega zastopa slovenski učitelji, ki so imeli tukaj lep shod. Od raznih govorov mi je bil naj bolj po volji Praprotnikov (mozirski nadučitelj) o: „Učitelj — pospešitelj kmetijstva“, iz katerega smo posneli veliko izvedenost in gorečo ljubezen g. govornika do slovenskega kmeta. G. Lapajne je govoril o tem, kako bi se učitelji in njih društva opomogli, ako bi z zavarovanjem stopili v zvezo z banko „Slavijo“, g. Luznik iz Goriškega o svojem novem godbenem inštrumentu za šole, ki ga imenuje didaktifon, g. Bezljaj pa o risanju.

Naposled so učitelji sklenili, da hočejo složno živeti s preč. slovensko duhovščino. Prihodnje leto bodo zborovali tudi o binkoštih, in sicer v Trstu. V novi odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ so bili izvoljeni gg.: Dr. Romih (predsednik), Praprotnik Fr., Ravnikar (podpredsednik), Lapajne (blagajnik). Slanc, Gradišnik (tajnika) in še 9 odbornikov z urednikom društvenega glasila „Popotnika“, g. Nerata v Mariboru vred.

Iz Gorice. — „Ljudstvo je verno, samo spodbuditi ga je treba“, tako si je pač mislil marsikdo izmed tistih, ki so bili v Gorici, v nedeljo in ponedeljek po Vnebohodu. Bila je namreč na ponedeljek oznanjena velika procesija na Sv. Goro pri Gorici. In ni se goljufal tisti, ki je pričakoval ogromno množico ljudi, kajti vže v nedeljo popoludne jeli so prihajati iz vseh strani — in to je trajalo celo noč do jutra. Okolu tretje ure zjutraj začelo se je vže vse gibati po mestu in okolici, in počasi se je pomikala dolga dolga vrsta ljudi do velike cerkve Matere Božje Svetogorske, da ondi prosi nebes Kraljico, naj ona varuje sveto Cerkev in njenega poglavarja, ter da sprosi tudi sebi pomoči in tolažbe. Bili so pa ljudje iz vseh stanov in krajev; od kršnega Krasa in meje Kranjske, od ravne Furlanije in slovenskih Brd, ter iz bližnjega laškega kraljestva, vseh skupaj do 40.000 ljudij.

Procesija trajala je cele štiri ure samo iz Gorice, koliko so pa storili pota drugi ljudje, in koliko so žrtvovali, tega ni mogoče popisati. Vsakdo pa se iz tega lahko prepriča, kako verno udano je naše ljudstvo presveti Devici, in koliko si ne prizadene, da jo spodobno obišče in počasti.

Ob 8. uri bila je slovenska pridiga, ob 9. laška, ob 10. pa pontifikalna maša, katero je služil mil. in prevzvišeni nadškof sam.

Bila je to procesija, predragi Dolenjci, kakoršne se ne vidi z lepo. Tudi tukaj je ni bilo vže od leta 1872. Zopet se je enkrat pokazalo, koliko premore še sveta vera pri našem priprostem ljudstvu, in da je ona zaklad, katerega vam ne odvzame nihče, naj si še toliko prizadeva. Ostanimo vedno zvesti svojemu višjemu poglavarju rimskemu papežu, in molimo za sveto Cerkev, naj jo Bog obvaruje. Priporočujmo jo pa posebno presveti Devici, ker ona ima za Bogom največjo moč.

Domače vesti.

(Premembe pri č. duhovščini.) Č. g. Jak. Pokoren, kaplan v Črnomlju, gre v Smlednik; č. g. Ign. Fertin iz Šmarja v Mošnje, č. g. Al. Ilovski iz Kostanjevice na Mirno in č. g. Jan. Müller iz Smlednika k D. M. v Polje.

(Premembe pri učiteljstvu.) G. J. Brezic, učitelj na Raki, pride za učitelja v Ribnem pri Radovljici; gospodična A. Matanovič učiteljica v Črnomlju, gre v Postojno. V pokoj sta stopila: g. Šenbrun, učitelj v Metliki in gospica K. Milek, učiteljica v Podzemlju.

(Šolske novice.) Sledeče šole v Krškem šolskem okraju se razširijo za en razred: Mokronog, Št. Rupert, Trebelno in Cerklje. Novi šoli se boste ustanovili v Bušehi vasi pri sv. Križu in v Pleterjah pri Št. Jarneju.

(Državne podpore) za dolenjske ceste iznašajo l. 1890: Za preložitev rateškega klanca 10.000 gld., za cesto med Žabjo vasjo in Cikavo 12000 gld., za preložitev ceste na kapi-teljskem marofu 12.000 gld., za cesto pri Jugorjih na Gorjancih 16.000 gld.

(Za vravnavo Save) se bode letos porabilo 60.000 gld. državne podpore.

(Na podkovski šoli) v Ljubljani se začne 1. julija novo šolsko leto. Kdor hoče sprejet biti, naj se oglasi do 15. junija pri ondotni kmetijski družbi.

(Nova pošta) bode se otvorila v kratkem v Brusnicah, ki bode imela zvezo z Novim mestom. Služba poštarja je že razpisana.

(Umrli) je na Štajerskem vrl, mlad domoljub slovenski, g. J. Gabršek, okrajni tajnik na Vranskem. — Na Zaplazu na Dolenjskem je umrl 22. maja nad 90 let stari Matevž Eršte, rodom trebanč. O času Napoleonovega nasilja (1809) je vže živino pasel pri Trebnjem ter gledal čete francoskih vojakov, ki so prihajale v deželo. V mladosti pa je služil kot strojarski pomočnik v Novem mestu mnogo let. Naj v miru počiva!

(Požar) je na binkoštno nedeljo po noči vpepelil hišo in gospodarsko poslopje Jan. Krečovemu v Veliki vasi pri Leskovcu. Posestnika ni bilo doma. Zavarovan je bil za 1200 gld. Sumi se, da je kdo zakuril.

(Od Save) na juž. železnici se nam poroča: Binkoštno nedeljo ob polu 6. zvečer je Savsko dolino kakor lešniki debela toča pobelila; nevihta pridrvila se je od Litije doli in prešla desni breg Save proti Polšniku; planjave nad gojzdom so bile bele kakor sneg — od ledenega zrnja.

(Iz Dragatuša) na Dolenjskem poroča se nam, da je znani slovenski slikar gosp. Ivan Gosar tam pričel dne 11. maja slikati župno cerkev sv. Janeza krstnika, v kateri bode imel obilo dela.

(S krškega polja) se nam piše, da si je binkoštno praznike ogledoval kraje, kjer so bile stare rimske naselbine (n. pr. Novio dunum, sedaj Drnovo), veliki slovenski učenjak, profesor zgodovine, g. Sim. Rutar iz Ljubljane. G. Pečnik

v Krškem ga je vodil po našem polji na obeh straneh Krke.

(Solnčni mrak) bode 17. junija od 8. ure zjutraj do 2. ure 1 min. popoldne. Mrak bode okolčast in pri nas viden, seveda, ča bode obnebnje jasno.

(Sejm v Novem Mestu) je od 2. junija na pondeljek 9. junija preložen.

(Brezplačni poduk) o zelenem cepljenji ameriških trt bode v pondeljek 9. junija ob 2. uri popoldne, v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu. Naše vinogradnike opozarjamo na ta poduk ter pričakujemo obilne udeležbe, posebno ker je ta dan v mestu sejm in bode do ta čas vsa kupčija vže opravljena.

(S Krškega) se nam poroča, da se bode na topničarskem vežbališču streljanje pričelo dne 1. julija. Prva pride na vrsto težka baterijska divizija št. 5 iz Ljubljane, potem št. 6 iz Radgone. Koncem avgusta prideta k streljanju nadvojvoda Viljem in korni poveljnik vojvoda Virtembergski, za katera so stanovanja v Auerspergovem gradu, na Turnu že pripravljajo. Doslej došel je delavski oddelek 80 mož in 25 konj z vozovi. Vsi z nadporočnikom Terbeglavom in vojaškim zdravnikom nastanjeni so v Zadovniku.

(Izlet v Središče) priredi slovensko akad. društvo „Triglav“ v nedeljo 1. junija ter zajedno obhaja slavnost blagoslovenja svoje zastave.

(V mavzolej tatovi ulomili.) Tatovi so ulomili v mavzolej grofa Auersperga na Turnu pri Krškem. Mavzolej je trdno zidana zgrudba, v kateri so tri krste in sicer grofa Antona Auersperga (pesnika Anastazija Grüna), soproge njegove in njegovega sina Teodora. Poslednji dve krsti so pustili celi, razbili so pa vnanjo krsto pesnikovo. Ker se jim ni posrečilo, da bi odprli notranjo krsto, so razbili kristalno steklo in odpeli frak mrličev. Ker pa niso ničesar dobili pri mrliču, odnesli so samo srebrno rakvino svetilnico. O tatovih ni nobenega sledu. Sodi se, da so nekateri tatovi, ki so nedavno izpuščeni iz Ljubljanskega Gradu in sedaj krađejo okrog Krškega.

(Letina) kaže na travnikih in polji kaj dobro, — tako se nam piše s krške okolice — ljudje že kosijo, kajti trava je zrela, vsa v cvetju že. Le trta počasi odganja; nadleguje jo plesniva bolezen, kateri pravijo „medena rosa“. Bojijo se ljudje, da zato boleznijo pride še strupena rosa. Zato nekateri vinogradniki marljivo z vitrijolom škropijo. — Češenj bode letos sploh mnogo — prve jako okusne — smo vže pokusili; češpelj ni skoro nič, jabelk in hrušek, po nekaterih krajih srednje, po nekaterih tudi skoro nič. Škodilo je drevju gorko deževno vreme ob cvetju.

(„Matica Slovenska“) ima v sredo dne 25. junija ob 5. uri popoldne v mestni dvorani XXVI. redni veliki zbor. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Račun o društvenem novčnem gospodarstvu v dōbi od 1. jan do 31. dec. 1889. 3. Volitev treh računskih presojevalcev. 4. Pro-račun za l. 1890. 5. Letno poročilo o odboro-vem delovanju v dōbi od 1. jun. 1889 do 31. maja 1890 l. 6. Dopolnilna volitev društvenih odbor-nikov.

(„Zgodovina cerkljanske fare.“) Spisal Ivan Lavrenčič; založil Anton Golobič. Tako se zove nova lična knjižica, obsegajoča 158 strani na krasnem papirju. Res je sicer, da so „Dol. Novice“ namenjene pred vsem priprostim Dolenjcem, katerih ne zanima posebno go-renjska, dasi lepa in imenitna fara; a vendar si ne moremo kaj, da ne bi vsaj ob kratkem ne-koliko ne spregovorili o tej knjižici: To je deveto delce zgodovine farā ljubljanske škofije. O neka-terih smo vže govorili, a reči smem, da se ta zvezek pač sme postaviti vstric svojim prednjikom, da jih še presega vsaj v nekaterih stvareh. — Gosp. pisatelj Lavrenčič se je pač mnogo trudil, da je nabral tvarino, preberi le vire, katere je rabil — in prepričan bodeš o tem popolnoma. — Knjižico krasi podoba sedanje farne cerkve. Po-pisuje se najprej lega prelepe fare, nje zgodovina od verjetnega nje začetka do sedaj, pod oglejsko, goriško in ljubljansko škofijo; dalje cerkve i ka-pele, župnike i kapelane; šole, učitelje, odlične cerkljane, častne občane ter dodaje še dve nena-tisnjeni prilogi. — Zanimivo je delce za vsacega, kako še le za tamošnje farane, rojake, ali za go-spode, ki so kedaj delovali v tej fari, vsaj vendar mika vsakterega zvedeti kaj natančnejega o krajih, ki so mu znani, mili. Ima pa knjižica tudi sicer toliko zanimivosti, da jo smemo priporočati sploh zlasti pa učiteljskim in duhovskim knjižnicam. Stane delo nevezano 90 kr., vezano 1 gld. ter se dobiva v Katoliškej Bukvarni v Ljubljani ali tudi v Cerkljah pri g. pisatelju ali g. župniku A. Golobiču. Ako pa bode zanimala knjiga, — česar se gotovo nadejamo, tudi tukajšnje občin-stvo, naj se oglasé gospodje v Krajčevi bu-kvarni pismeno ali ustmeno in knjižica se jim bode preskrbela.

Razne vesti.

* (Požar v razstavi.) Dne 28. maja zvečer okolu polu 10. nastal je ogenj v pavilonu za sladkor na Dunaji, kjer je ravno sedaj kmetijska in gozdar-ska razstava. Požar se je z veliko naglostjo razširil in vpepelil ves pavilon, v katerem je bilo več sto tisoč vrednosti, namreč stroji, sladkor in druge reči. Bati se je bilo, da razširjajoči ogenj vpepeli tudi bližnja poslopja; le velikemu dežju in brezveternemu vremenu se je zahvaliti, da se nesreča ni razširila.

* (Novi osobni tarif) na državnih železnicah imel bi stopiti v veljavo 1. junija, kakor je bilo namenjeno, ker je pa treba, da se izreče o tej stvari tudi še gospodska zbornica, in treba Najvišjega potrjenja postave. Premembe v razdelitvi devetega in desetega pasa, kakor jih je sklenila zbornica poslancev, tudi stvar nekoliko zavlekuje in tedaj bode bržkone ta tarif stopil v veljavo še le s 1. julijem.

* (Otrok — velik an.) Največji otrok, kateri še šolo obiskuje je skoro gotovo v Stercingu na Tirolskem. Deklica v 11. letu meri namreč dva metra. Nedavno je prišel navlašč nekdo iz Dunaja po njo, kateri je nameraval jo saboj peljati in razstaviti, obljubil je starišem 600 gld. na leto in prosto hrano in vožnjo za deklico in njeno spremljevalko. Stariši niso dali „deklice“ temu špekulantu.

* (Kobilice) v velikanskej množini delajo veliko škodo po južni Bolgariji. Vlada je določila različna sredstva v pokončanje te požrešne prikazni, katera uje vse kar je zeleno.

* (V Parizu) je priprla policija več mladih Rusov, med katerimi so tudi dve ženski. Na sumu so, da so zarotniki zoper carjevo življenje, ker so tam nakupovali različne razstrelbine.

* (Nemškemu cesarju) v družbi z njegovim svakom se je 26. maja v Potsdamu prigodila nesreča, katera pa vendar ni imela hudih posledic. Peljal se je namreč z enim konjem, katerega je sam vodil, konj se mu splaši in voz je zadel z vso močjo, cesar je preje z voza skočil in se le malo nogo poškodoval, svaku pa se ni nič zgodilo.

* (Velikost Londona) kažejo naslednje statistične date: Vsako četrto minuto se narodi v tem velikanskem mestu jeden novi prebivalec, tako pride na dve uri časa po 30 rojstev, mej tem ko v tem času po 20 oseb umrje. Dolgost londonskih ulic obsega na 7000 angleških milj. Kdor bi hotel vse obhoditi, hodil bi po njih jedno celo leto, ako bi prehodil dnevno 30 angleških milj. Za hrano pojedó v Londonu vsakoletno 500.000 volov, 2 milijona ovac, 200 000 telet, 8 milijonov glav perutnine, 500 milijonov funtov rib, 500 milj. školk (ostrig), 200.000 morskih rakov itd. Tistim, katerim se dozdeva to premalo, navajamo, da se poleg tega povžije še nekoliko milijonov ton (tona 20 centov) konserv iz mesa — a poleg tega še neprešteta množica sadja in vsakovrstnega sočivja ter pšenice: k vsemu temu pa treba še dodati 200 milj. litrov piva, 10 milj. litrov ruma in 50 milj. litrov vina.

* (Nevarna vožnja v balonu.) Predzadnjo nedeljo se je v Parizu več gospodov, med njimi nek poslanec odpeljalo z balonom v višavo. V višini 2500 metrov je pretil strašen vihar uničiti balon, v višini 5000 metrov so se pa nabrali okrog zrakoplova ozonski oblaki in popotniki bi se bili kmalu zadušili. Moralni so balon hitro spustiti k tlom. Balon je iz grozne visočine v najmanjstih minutah pal v vasi Herna na tla. Če tudi je čolnič z veliko silo na zemljo priletel, vendar nobeden potnikov ni poškodovan.

Listnica uredništva.

G. F. P. v Krákem. Vašega prvega dopisa nismo sprejeli, ker smo dobili isto z druge roke.

Loterijske srečke.

Trst	17. maja	6	5	10	4	60
Gradec	24. „	86	33	43	36	26

Oklic.

V Valti vasi pri Novem mestu bo

8. junija, t. j. drugo nedeljo po binkoštih popoidne po službi božji očitna dražba na popravo t. j. novo prekritje farnega stolpa, kar je cenjeno na 800 gld. — Kdor želi to delo prevzeti, povabljen je, vdeležiti se te dražbe.

Cerkveno predstojništvo Valtavas, 10. maja 1890.

[1-0]

Anton Korbič, župnik.

Zahvala.

Glavni zastop ogersko-francoske zavarovalne družbe (Franco-Hongroise) v Gradci mi je za 8. aprila t. l. pogorelo poslopje ves zavarovan znesek hitro in točno izplačal, radi česar moram to družbo zahvaliti za njeno točnost in zanesljivost.

KOZLOVEC pri Višnji gori 12. maja 1890.

Anton Irt s. r.

P. Šilec s. r., I. Dremelj s. r., G. Gladnik s. r.,
priča. priča. stražmojster, priča.

V deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu bode v pondeljek dne 9. junija ob 2. uri popoldne

brezplačen poduk o zelenem cepljenji ameriških trt. [121]

Vse vinorejce prijazno vabimo k udeležitvi.

Prodaja vina.

V saboto 7. junija bodem na svojem posestvu na Ljubnem prodal več veder dobrega starega in novega vina.

Josip Hummer,
trgovec in posestnik.

V prodajalnice z mešanim blagom sprejme se tako j

 učonec,

kteri je doveršil vsaj 4 razrede mestne šole, da zna nekoliko nemški in je od dobre hiše.

[122—1]

Viljem Tomic, trgovec v Trebnjem.

Za gostilničarje na prodaj!

Dve hiši s vrtom v Novem mestu, med mostom, veliko cesto in Krko, na mestni strani, tudi šest oralov gozda; iz zapuščine poprejšnje lastnice. Dolgov ali drugih bremen ni. Kupnina se pusti intabulirana na več let. — Ponudbe sprejema Dr. Papež, odvetnik v Ljubljani, križevski trg št. 4. [124—1]

Sejm v Novom mestu

preloži se od 2. junija na ponedeljek 9. junija, vsled dovoljenja vis. c. kr. deželne vlade za Kranjsko od 23. maja 1890. [114]

Toplice pri Novem mestu,

(30. stopinj R. gorka kopel),

odprle so se 1. maja.

Tu se nahaja poštna in brzovajna postaja. Najbližje železnične postaje so: Ljubljana, Litija in Videm. Sobe v gradu so po 70, 80 kr. in 1 gold. na dan. Ena kopel v I. bazenu velja 20 kr., v II. bazenu 7 kr. To je gotovo najcenejši kopelni kraj, pa tudi davnej znana najboljša kopel za bolnike. Za mnogoštevilno obiskovanje se priporoča

Kulavic,

[93-3]

zdravnik in najemnik kopeli.

Postranski zaslužek

ki vedno raste in mnogo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivo možje (dosluženi orožniki imajo prednost), ki pridejo z ljudstvom mnogo v dotiko. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „G. S. 1890, Graz, post rest.“ [112-2]

Prostovoljna prodaja posestva v Gorenjem Boštajnu nasproti Sevnici.

Na prodaj je posestvo (Hof Savenstein), sestajóce iz dveh hiš na Boštajni in vseh potrebnih gospodarskih poslopji. Posestvo je arondirano in meri okoli 40 oralov. Cena je primerno nizka. — Vse natančneje izvé se pri Francetu Juvančiču v Radečah pri Zidanem mostu. [116-1]

Jako cena mlatilnica z vso pripravo.

Ker se bodo mašinske priprave razširile, je na posestvu Klevevž (Klingenfels) pri Šmarjeti na Dolenjskem na prodaj v najboljšem stanu dobro ohranjena stalna (stabilna) mlatilnica. Vsa priprava obstoji iz 22 palcev široke mlatilne mašine s stresalcem slame in z reto, iz vlačila (Göpel) z zvoncec na 2-4 živine, iz fabrike Clayton in Schuttleworth na Dunaju za 250 gld. — Praša naj se pri oskrbništvu imenovane graščine, kjer se tudi lahko pogleda imenovana mlatilnica. [118-1]

ALOJZIJ RAJEC,

urar v Rudolfovem

naznanja p. n. občinstvu, da ima v svoji zalogi vsakovrstne, natančno regulirane sreberne žepne ure, stenske ure in ameriške budilnice, kakor tudi zlate in sreberne uhane, prstane, zlate murčke in sreberne verižice.

Popravila ur, prstanov, uhanov (murčkov) dobro in natančno po jako nizki ceni izgotovljam. Za dobro in natančno delo garantiram. [170-7]

UNIFORME

za c. kr. državne uradnike

izdeluje natanko po predpisu ter se gg. državnim uradnikom priporoča

Anton Weiss,
[67-3] krojaški mojster v Rudolfovem.

☞ Cenike različnih, k uniformi spadajočih stvari pošiljam na zahtevanje franko.

Jože Špelko, v Podgori št. 35. fara Prečna, da svojo cegelnico na več let v najem ali jo pa tudi proda. — Več se izvé pri lastniku. [117-1]

☞ Učenca, ☞

kteri bi se rad v vrvarskega učil, je lepega vedenja in trdnega zdravja, 14-16 let starega, sprejme v poduk.

Matej Strupi,

[115]

vrvarski mojster v Novem mestu.

Dva „bicikelna“ Safeti, elegantna in najnovejša, z vso pravico, ponuja po 180 gold. Jos. Paulin v Ljubljani. [86-3]

Mlin na prodaj

s tremi tečaji, z 9 metrov visokim vodopadom, popolnoma nov, prostoren, s trpežno opravo, z žago, katero pa treba popraviti, s travnikom in njivami, eno uro od železniške postaje, po nizkej ceni.

NB. Častiti čitatelji se uljudno prosijo, naj bi blagovolili na ta predmet opozoriti znance, ki bi tak kup nameravali.

Pogoji se zvedó pri Jan. Lenardu, Reichenburg, Štajersko. [85-3]

JAKOB MIKOLIČ,

vojaški in civilni krojaški mojster, zaloga storjenih oblek v RUDOLFOVEM,

[1-8] se priporoča

vsem tukajšnjim p. n. gg. c. in kr. uradnikom, kakor tudi vsem p. n. gg. c. in kr. uradnikom dolenskih mest in trgov, za izvršilo uniform in sploh v njegovo stroko spadajočih del. Zgoraj podpisani ima vso pripravo (Musterzeichnungen) ter je popolnoma zmožen tega dela, ker je bil delj časa svojega vojaškega stanu pri vojaškem krojaškem mojstru g. Plahoti na Dunaji kot pomagač.

Tudi priporoča sl. občinstvu svojo zalogo storjenih oblek ter naznanja, da ima zmiraj raznovrstna suknja ali lepe štofe za obleke na prodaj. Vse k uradniškim uniformam spadajoče stvari, ako jih nima v zalogi, preskrbi takoj in natančno.

Naročila se sprejemajo po meri ter natančno po predpisih zgotovljajo. Popravila se najhitreje ter najceneje izvršujejo in se za izvrstno delo garantira.

☞ Plačuje se po dogovoru na obroke. ☞